

Sæt fokus på korrekt egenbehandling af mælkefeber

Mælkeproducenter med mange egenbehandlinger af mælkefeber har modtaget mail fra Landbrug & Fødevarer Kvæg og Den Danske Dyrlægeforening. Emnet har stor bevågenhed fra Fødevestyrelsen.

"Kære landmand og dyrlæge. Vi skriver til dig som ejer af en bedrift, hvor vi i DMS kan konstatere, at du har en høj frekvens af mælkefeberbehandlinger hen over de seneste 12 måneder."

Sådan indleder formand for Landbrug & Fødevarer Kvæg Christian Lund og formand for Den Danske Dyrlægeforenings Faggruppe Kvæg Helle Slot en direkte henvendelse til 400 mælkeproducenter i denne uge.

Henvendelsen sker som en konsekvens af et nedslående resultat fra en prioriteret kontrol i Fødevestyrelsen i 2022. Resultaterne viste, at der desværre er alvorlige udfordringer i rigtig mange besætninger i forbindelse med behandling med kalk i blodårene mod mælkefeber og den efterfølgende registrering.

En hjælpende hånd

Det kan virke grænseoverskridende at få en direkte henvendelse på baggrund af de registreringer, man har lavet i DMS. Men Christian Lund og Helle Slot understreger, at henvendelsen skal opfattes som en hjælpende hånd.

"Uanset om det er udfordringer med mælkefeber eller behandling og registrering, som er skyld i de høje tal, er der noget, der ikke er optimalt, når en bedrift behandler virkelig mange køer med mælkefeber. Det skal tages alvorligt, og det vil vi gerne gøre meget tydeligt opmærksom på," siger Helle Slot.

Christian Lund understreger også Alvoren:

"Når Fødevestyrelsen finder alvorlige udfordringer i rigtig mange besætninger i forbindelse med korrekt egenbehandling og registrering af mælkefeber, bliver jeg bekymret. Både for sundheden i de enkelte besætninger og for, om alle værner om det privilegium, det er selv at kunne førstegangsbehandle med kalk. Vores henvendelse skal derfor ses som et venligt opråb fra egne rækker," lyder det fra Christian Lund.

Nye påmindelser i DMS

Som yderligere hjælp til korrekt registrering af medicin er der udviklet tre nye påmindelser i DMS. Påmindelserne fokuserer på afstemning af medicinbeholdning, rettidig indberetning af behandlinger og reglerne for korrekt egenbehandling af mælkefeber.

Fødevestyrelsen har oplyst, at de planlægger en opfølgende kontrolkampagne på området.

VIL DU VIDE MERE: IDA TINGMAN MØLLER, IDTM@LFDK

kvægNYT
NR. 2 26. JAN 2024

Landbrug & Fødevarer Kvæg:

Sundhedsrådgivningen er en gave – tag den ikke for givet

Vi har vænnet os til det. Når en ko har mælkefeber, griber vi selv kalken og kanylen. Men vi skal kun 14 år tilbage, før vi skulle have fat i dyrlægen hver eneste gang, en ko havde mælkefeber, eller der for den sags skyld skulle lægges børstave for tilbageholdt efterbyrd.

At vi i dag selv kan udføre nogle behandlinger er en konsekvens af intense forhandlinger, der mandede ud i den aftale om sundhedsrådgivning, vi kender i dag. Og som vi måske er kom-

met til at tage for givet. Men mulighederne, der følger med sundhedsrådgivningen, er ikke en selvfølge. De er baseret på en tillid til landmanden, og det er en tillid, vi skal værne om.

Det gør vi kun ved at følge dyrlægens anvisninger og ved at registrere det, vi skal. Vi må huske, at kravene ikke er lavet for sjov, men fordi de giver mening. Så lad os bevise, at vi kan håndtere den frihed, vi har fået.

Formand Christian Lund, Landbrug & Fødevarer Kvæg

Brug kalk med omtanke

Som landmand er det kun tilladt selv at behandle en ko for mælkefeber én gang og kun i de fire første dage efter kælvning.

En af dine goldkøer vil ikke rejse sig. Det er søndag, og dyrlægen kommer alligevel i morgen. I giver den kalk, selv om den ikke har kælvnet. Det hjælper dog ikke – tværtimod. Dyrlægen kommer dagen efter. Det viser sig, at det ikke var mælkefeber, men børslyngning. Koen aflives.

Eksemplet viser, hvorfor det kun er tilladt selv at behandle køer med mælkefeber, der har kælvnet og i de første fire dage efter kælvning. For nok er mælkefeber typisk i perioden omkring kælvning med de klassiske symptomer i form af lammelse, kropstemperatur under 38,5 °C og kolde ører. Men tiden omkring kælvning er også højrisikoperiode for en lang række andre lidelser.

Derfor er der krav om, at det er dyrlægen, der i perioden ud over de fire dage skal undersøge og evt. behandle koen. Dyrlæge Malene Budde, SEGES Innovation, forklarer, hvorfor det giver rigtig god mening:

”Køer kan få mælkefeber før kælvning og også senere end de fire dage. Det er dog ikke typisk for sygdommen, og man bør stærkt overveje, om koen lider af noget andet. Det er så ærgerligt at overse fx en børslyngning før kælvning, fordi man troede, koen kun havde mælkefeber.”

Hun fortæller, at en alvorlig coli-mastitis også kan føre til en lammet ko.

Derfor kun én gang kalk

Hvis en ko ikke er kommet på benene efter én behandling, er det som landmand ikke tilladt selv at behandle koen med kalk igen.

”Der er jo en risiko for, at landmandens indledende diagnose ikke var korrekt, eller at der er opstået muskelskader eller knoglebrud,” forklarer Malene Budde.

Derfor er det vigtigt at få dyrlægen på banen og få koen grundigt undersøgt.

”Det er ikke velfærdsmæssigt holdbart at have køer liggende, uden der er stillet en diagnose og givet en prognose for helbredelse,” understreger hun.

”Det er så ærgerligt at overse en børslyngning før kælvning, fordi man troede, koen kun havde mælkefeber.”

Dyrlæge Malene Budde, SEGES Innovation

Hurtigt på benene efter mælkefeber

Når køer med mælkefeber ikke rejser sig igen, er det langt oftest på grund af komplikationer og skader, der er tilstødt, og ikke selve mælkefeberen.

For at sikre en ko med mælkefeber de bedste betingelser for helbredelse er det derfor vigtigt, at koen ligger blødt. Der

Tjekliste:

Sådan forbereder du dig til Fødevarestyrelsens kontrol på mælkefeber

Fødevarestyrelsen planlægger en kontrollkampagne med fokus på, hvordan kvægbrugere registrerer medicin og anvender diagnosen mælkefeber. Forbered dig med denne tjekliste:

- ✓ Gennemgå besætningsdiagnosen og den tilhørende vejledning med din dyrlæge.
- ✓ Tjek op på, at samtlige relevante medarbejdere følger vejledningen i din besætning.
- ✓ Gennemgå jeres procedurer for, hvordan I anvender og registrerer medicin.
- ✓ Gennemgå, gerne sammen med besætningsdyrlægen, om I opbevarer medicin og registrerer behandlinger korrekt.
- ✓ Løb medicinregnskabet igennem en ekstra gang – stemmer det?
- ✓ Tjek, at alle, der giver medicin, har gennemført et godkendt kursus i medicin håndtering.
- ✓ Tjek, at alle, der behandler mælkefeber har et godkendt kursus i dette.
- ✓ Husk at opbevare dokumentation for gennemførte kurser, så den kan fremvises.
- ✓ Tal med din besætningsdyrlæge, hvis I har behov for kurser i medicin håndtering og behandling af mælkefeber og tilbageholdt efterbyrd. De fleste dyrlægepraksis tilbyder disse kurser.

er nemlig risiko for, at der opstår muskeltrykninger, når koen er liggende.

Derudover kan der opstå skader, når koen forsøger at rejse sig, så underlaget bør være skridsikkert. Er der behov for at flytte en lammet ko, skal det gøres nænsomt på en bære eller plade. Samtidig skal koen beskyttes mod andre køer, der kan løbe hende ned.

7,5 pct. af danske køer behandles for mælkefeber

Den seneste opgørelse fra august 2022 viser, at gennemsnitligt ca. 7,5 pct. af danske køer omkring kælvning er registreret med efterfølgende behandling af mælkefeber. Det tal dækker dog over en enorm variation fra hele 68 pct. i nogle besætninger til 0 pct. i andre. Faktisk har 13 pct. af de besætninger, hvor der er kælvninger, ingen behandlinger for mælkefeber.

"68 pct. lyder dog som et urealistisk højt niveau af mælkefeber, og det er sandsynligt, at der er tale om registreringsfejl. Derfor opfordres alle til at være grundige, når de registrerer sygdom og medicinforbrug," siger Malene Budde.

Sammenligner man Danmark med andre lande, viser nyere udenlandske undersøgelser, at niveauet for forekomsten af mælkefeber ligger på 3-7 pct.

VIL DU VIDE MERE: MALENE BUDDE, MABU@SEGES.DK

Kalk i blodet kan ikke forebygge mælkefeber

Du må aldrig behandle en ko, som du mistænker vil få mælkefeber, forebyggende med kalk i blodet. Det har nemlig ofte den stik modsatte effekt, lyder det fra SEGES Innovation.

Når man giver kalk i blodet, stiger indholdet af calcium i blodet voldsomt. Koen er selv i gang med at mobilisere calcium fra sine depoter primært i knoglerne. Men med et højt niveau af calcium i blodet stopper mobiliseringen, for kroppen tror, at der er rigeligt calcium. Efter nogle timer falder blodets indhold af calcium imidlertid, og efter 6 timer er niveauet af calcium i blodet lavere end udgangspunktet.

Det er langt bedre med en calciumbolus i munden ved kælvning og igen 12 timer senere, hvis du vil forebygge mælkefeber.

Hør om fasefodring af goldkøer på kongressen

Mælkefeber kan forebygges ved korrekt goldko-management. Det er vigtigt, at du altid vælger enten den traditionelle tilgang til goldkofodring eller fasefodring – du må ikke kombinere de to. Hvis du vil vide mere om fasefodring, kan du lytte til indlægget "Sådan påvirker motion og protein dine goldkøer" på Kvæggkongres 2024. Indlægget holdes 26. februar kl. 14 på dansk og 27. februar kl. 11.15 på engelsk.

I indlægget opsummerer Danmarks Kvægforskningscenter tre års forsøg med fokus på fasefodring af goldkøer. Det præsenteres, hvordan køernes foderoptagelse, syrebase-balance, calciumstofskefte og mælkeproduktion i tidlig laktation påvirkes af fodring og motion i goldperioden og umiddelbart efter kælvning.

Læs mere på www.kvaegkongres.dk

Beslutningstræet, der hører til besætningsdiagnosen for mælkefeber er ikke vejledende. Samtlige symptomer og forhold skal være til stede, for at du som landmand må behandle koen med kalk.
Foto: SEGES Innovation.

Webinar om markvandinger

Mange landmænd bruger vandingsmodulet i FarmTracking til at holde styr på deres markvandinger. Vandning kan nemlig være en større logistisk opgave – særligt hvis du har flere vandingsmaskiner.

I et webinar 8. februar kan du nu blive klædt godt på til den kommende vandingssæson og vandingsmodulet i FarmTracking Premium. Du kan bl.a. blive klog på, hvordan du holder overblik over dine vandinger, og hvordan du opretter vandingsystemer, pumper og vandingsspor.

Du kan også få trin-for-trin-hjælp til at komme godt i gang med vandingsmodulet og guides til, hvordan du bedst og nemmest bruger vandingsmodulet. Endelig får du viden om, hvilke nyheder der er på vej i FarmTracking.

Tilmeld dig her:

Kun disse køer må behandles for mælkefeber

Følg altid denne tjekliste, før du selv førstegangsbehandler for mælkefeber med kalk.

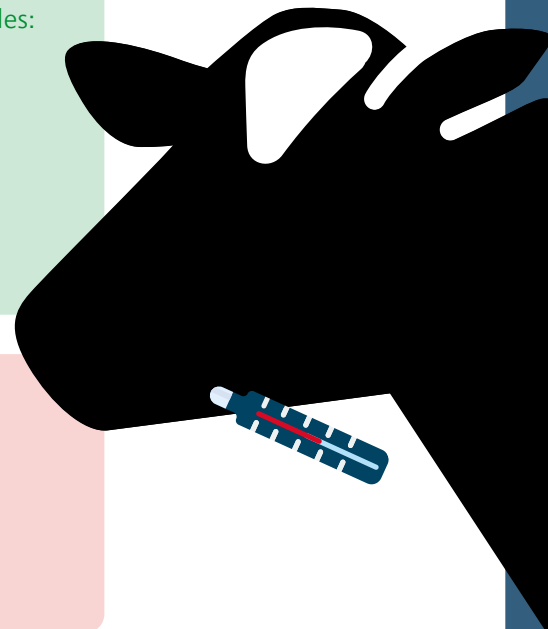
HÆNG OP PÅ
OPSLAGSTAVLEN

ALLE disse symptomer og forhold skal være til stede, før koen må behandles:

- 0-4 døgn efter kælvning
- Slingrer eller ligger ned
- Temperatur er under 39,0 °C
- Æder intet eller meget begrænset
- Er kold på hale, kryds og ører
- Har ingen brud eller hævelser på lemmerne
- 2. kalvs ko eller ældre

Tilkald dyrlæge ved disse symptomer – koen må **IKKE** behandles med kalk:

- Temperatur over 39,0 °C
- Kirtel hård eller øm
- Forandret mælk i en kirtel
- Koen er behandlet for mælkefeber tidligere i denne laktation
- Koen har hævelser eller brud på et eller flere ben

Find guiden her

Bliv klog på græsning i naturen

Ny guide fra SEGES Innovation giver gode råd til kvægbrugere om græsning på naturarealer året rundt.

Det er velkendt, at græssende kvæg skaber gode vilkår for natur og biodiversitet. Knap så kendt er det, at mange naturarealer gennem tiden er blevet overgræsset i sommerperioden og undergræsset om vinteren. Dette har medvirket til, at mange danske naturarealer er i en dårlig tilstand.

"Mange af de landmænd, der bruger afgræsning med kvæg som naturpleje, har et ønske om at gøre det godt for naturen. Men mange ved ikke helt, hvad de skal kigge efter for at se, om kvægets græsning egentlig fremmer naturværdierne på arealerne," siger Rikke Rørby Graversen fra SEGES Innovation.

Derfor har SEGES Innovation lavet en guide til landmænd, der har eller ønsker at få kvæg på naturarealer, og som søger mere viden om, hvordan den bedste naturudvikling og dyrevelfærd sikres.

Pleje skal gavne naturen

"Med denne guide sætter vi fokus på, hvordan man kan sikre, at plejen rent faktisk gavner naturen, og hvad man selv kan kigge efter for at se, om naturen udvikler sig positivt. Derudover sætter guiden fokus på god dyrevelfærd og de regler, der gælder på det område," siger hun.

Guiden sætter fokus på, hvordan helårsgræsning understøtter den gode naturudvikling og hvilke krav til dyrevelfærd, man skal være opmærksom på. Den omhandler desuden kvægets natureffekt året rundt, forvaltning af dyretryk og god økonomi i naturforvaltning med kvæg.

VIL DU VIDE MERE: RIKKE RØRBY
GRAVERSEN, RRG@SEGES.DK